

Pravnik

2013

**Istaknuti
pravnici**

Đuro Basariček (1884. - 1928.)

20. lipnja 1928. godine, u 11 sati i 25 minuta odjeknuo je drugi pucanj iz revolvera Puniše Račića u Narodnoj skupštini u Beogradu. Metak je bio usmjeren prema Đuri Basaričeku koji mu se našao na meti jer je htio zaustaviti atentat na narodne zastupnike HSS-a. Preminuo je na mjestu.

Đuro Basariček rođen je 13. ožujka 1884. u Zagrebu gdje je završio pučku školu, gimnaziju i studij prava. Doktorat je obranio na istom Fakultetu 1907. godine. Pravnička karijera odvela ga je do Petrinje i Slavonskog Broda, a 1916. godine dobiva mjesto kotarskog suca u Zagrebu. Iste godine izdaje knjižicu „Kako da se suzbije kriminalnost u nedoraslih: Prinost kriminalnoj pedagogiji“. U njoj je razradio problem koji je u cjelosti obilježio njegovo pravno djelovanje. Đuro Basariček je vjerovao da pedagoški utjecaj na prijestupnike (pogotovo maloljetnike) puno uspješnije rješava problem prevencije kriminaliteta od izricanja kazne zatvora, a to je potvrđivao i u svojoj sudskoj praksi. Koliko je bio svjestan kršenja osnovnih prava okrivljenika pokazao je 8 godina ranije u tekstu „O kazni i kažnjenju“, u kojem je popisao prava osigurana svakoj osobi, u slučaju njezinog zatvaranja.

Nastojao je podići svijest o načinu odnošenja prema maloljetnicima u kaznenom postupku, zastupao je ideju o osnivanju posebnih sudova za mladež, tada po uzoru na Sjedinjene Američke Države, a osim na zaštitu prava pritvorenika i maloljetnika, osvrnuo i na zaštitu prava djece, u svom djelu iz 1916. godine: „Kako da se suzbije kriminalnost u nedoraslih: Prinost kriminalnoj pedagogiji“. Zanimljiva je činjenica da to djelo počinje poglavljem pod nazivom „Stoljeće djeteta“, kao da je znao da će mnogi stručnjaci iz područja zaštite prava djece nazvati 20. stoljeće upravo stoljećem djeteta. Uostalom, 83 godine kasnije, UN je donio „Konvenciju o pravima djeteta“. Đuro Basariček je naveo potrebu za korištenjem što više znanja iz psihologije i pedagogije pri pomoći djeci čiji su očevi stradali u 1. svjetskom ratu te povećanjem interesa za djecu i dječji razvoj općenito.

U razdoblju od 1916. do 1918. godine, vodio je akciju spašavanja i privremenog preseljenja gladne djece (bez obzira na vjeru) iz Dalmacije, Istre, Bosne i Hercegovine, u bogatije dijelove Hrvatske gdje je bilo dovoljno hrane. Kroz 1919. godinu na različitim skupovima govori o potrebi zaštite žena na radu i o potrebi skrbi za djecu koja su ostala za vrijeme rata bez hranitelja. Svoju socijalnu osjetljivost pokazuje i kroz „Narodnu zaštitu“ kojeg je uređivao zajedno s dr. Velimirom Deželićem od 1917. Ona je bila glasilo Središnjeg zemaljskog odbora za brigu o djeci, a od 1919. postala je glasilo Saveza dobrotvornih društava „Narodna zaštita“.

Brigu i svijest o osjetljivim društvenim pitanjima i problemima pokušao je rješavati i putem političkog aktiviranja. Suradivao je s braćom Radić od početaka Hrvatske seljačke stranke jer je bio sklon ideji da se prilike na selu mogu poboljšati kroz predavanja i proučavanja. Pod utjecajem Stjepana Radića, smatrao je da seljake treba uputiti na kvalitetniji praktični rad na zemlji i domaćinstvu. U svojim objavljenim tekstovima, seljacima je često davao pravne savjete. Svojim javnim djelovanjem opravdano se smatra jednim od najustrajnijih socijalnih radnika svog vremena. Poginuo je onako kako je i živio cijeli svoj život, braneći ono u što je čvrsto vjerovao.

